

הקשר הנפלא בין מחצית התיבות "דרש דרש" למחצית האותיות אות ו' של "הולך על גחון"

בפרשתנו פרשת שמיני דבר בעתו מה טוב להתבונן, על מה שזימן הקב"ה לפונדק אחד בפרשה זו שני דברים נפלאים, התחלקות התורה לשני חצאים בתיבות והתחלקות התורה לשני חצאים באותיות, כי במקרא שכתוב (ויקרא י-ז): "ואת שעיר החטאת דרש דרש משה והנה שרף", שתי התיבות של "דרש דרש" הן מחצית התורה בתיבות, "דרש" הראשון הוא סיום המחצית הראשונה של תיבות התורה, "דרש" השני הוא התחלת המחצית השניה של תיבות התורה. ואילו במקרא שכתוב באיסור אכילת שרצים (שם יא-מב): "כל הולך על גחון", האות ו' של "גחון" היא מחצית התורה באותיות, ולכן נמסר במסורה לכתוב את האות ו' גדולה.

במקור הדבר הוא במה ששנינו בגמרא (קידושין ל): "לפיכך נקראו ראשונים סופרים, שהיו סופרים כל האותיות שבתורה, שהיו אומרים וא"ו דגחון חציון של אותיות של ספר תורה, דרש דרש חציון של תיבות". וכן מבואר במסכת סופרים (פ"ט מ"ב): "וי"ו דגחון צריך להיות זקוף [כלומר גדול] שהיא חצי אותיות של תורה, דרש דרש חצי תיבות של תורה, דרש בסוף שיטה, דרש בראש שיטה". פירוש, "דרש" הראשון צריך לכתוב בספר תורה בסוף העמוד, ואת "דרש" השני צריך לכתוב בתחילת העמוד הבא.

האמצע של התורה באותיות ובתיבות הוא נקודת המרכז

פתח דברינו יאיר לבאר הקשר בין שני החצאים הללו - מחצית התורה בתיבות בפסוק: "דרש דרש משה", ומחצית התורה באותיות באות ו' של "הולך על גחון", על פי יסוד גדול שלמדנו מדברי הקדמונים ובראשם

המהר"ל מפראג ב"גבורות ה'" (פרק מו), כי נקודת המרכז של כל דבר היא השלימות של כל המעגל הסובב סביבה.

ויש להביא דוגמה ברורה לכך ממה ששנינו במשנה (יומא נג): כי בקדשי הקדשים במקום הארון היתה אבן השתיה, ומפרש בגמרא (שם נד): הטעם שנקראת "אבן השתיה", כי ממנה הושתת ונברא העולם, כמו שאמר רבי אליעזר: "עולם מאמצעיתו נברא". הרי מבואר כי המקום שהוא מקודש יותר מכל הבריאה, הוא אבן השתיה בקדשי הקדשים בהיותה נקודת המרכז של כל הבריאה.

והנה עוד דוגמה ברורה לכך ממה ששנינו בגמרא (תענית ל): "עתידי הקב"ה לעשות מחול לצדיקים, והוא יושב ביניהם בגן עדן, וכל אחד ואחד מראה באצבעו, שנאמר (ישעיה כה-ט) ואמר ביום ההוא הנה אלקיניו זה קיוינו לו ויושיענו, זה ה' קיוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו". הרי מבואר שהקב"ה יושב ביניהם בנקודת המרכז שבתוך העיגול, כי הוא תכלית השלימות של כל העיגול הסובב סביבו, ועל כך מראה כל אחד באצבעו: "זה ה' קיוינו לו ויושיענו".

מכל האמור נשכיל להבין כי האמצע של התורה שבכתב הן באותיות והן בתיבות, הוא בעצם נקודת המרכז של כל התורה כולה, אשר שם בנקודת המרכז טמון היסוד של כל התורה. לפי זה נראה לומר כי מאחר ששנינו בגמרא מאמרו של רבי יוחנן (גיטין ס): "לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה, שנאמר (שמות לד-כז) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל". כי בלי תורה שבעל פה אין לנו שום השגה איך לקיים במעשה רוב מצוות התורה, לכן בחר הקב"ה לרמוז בנקודת המרכז של כל התורה

"כל הולך על גחון" הוא הנחש הקדמוני שנקצצו רגליו

ונראה לבאר לפי זה איפה רמז הקב"ה באמצע תורה שבכתב, כי נקודת המרכז של כל התורה היא תורה שבעל פה, ונפתח בנקודת המרכז של אותיות התורה, שהיא האות ו' של "גחון" בפסוק: "כל הולך על גחון", על פי מה שפירש רש"י: "הולך על גחון, זה נחש, ולשון גחון שחייה, שהולך שח ונופל על מעיו". נמצינו למדים מזה שבחר הקב"ה לקבוע את נקודת המרכז של כל האותיות, באות ו' הגדולה של תיבת "גחון" שהוא הנחש שהולך על גחונו.

ויש לבאר הענין בזה בהקדם לבאר הטעם שהזכיר הקב"ה כאן את הנחש, בתיאור דרך הילוכו שהוא: "הולך על גחון" ולא בשמו "נחש", כי רצה הקב"ה להזכירנו בכך הסיבה שהנחש הולך על גחונו ולא על רגליו, כי הנחש הקדמוני הוא היצר הרע שהפיל את אדם וחוה ברשתו לאכול מעץ הדעת, ונענש על כך שנקצצו רגליו, כמו שכתוב (בראשית ג-ד): "ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת ארוך אתה מכל בהמה ומכל חית השדה על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך".

ופירש רש"י: "על גחונך תלך, רגלים היו לו ונקצצו". ומקור הדבר בגמרא (סוטה ט): "וכן מצינו בנחש הקדמוני שנתן עיניו במה שאינו ראוי לו, מה שביקש לא נתנו לו ומה שבידו נטלוהו ממנו, אמר הקב"ה, אני אמרתי יהא מלך על כל בהמה וחוה, ועכשיו ארוך הוא מכל בהמה ומכל חית השדה, אני אמרתי יהלך בקומה זקופה, עכשיו על גחונו ילך".

הקב"ה הזמין לפונדק אחד מחצית תיבות התורה: "דרש דרש משה", ומחצית אותיות התורה: אות ו' של "גחון"

נקודת המרכז היא השלימות של כל המעגל, כמחול שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים והוא יושב ביניהם

נקודת המרכז של תיבות התורה: "דרש דרש משה", לעסוק בתורה שבעל פה המצילה אותנו מהיצר הרע

נקודת המרכז של אותיות התורה: ו' של "גחון", ו' סדרי משנה תורה שבעל פה השוברת את הנחש הקדמוני

שהיה עוסק בהלכה, עד שהיה נלאה ומזיע זיעה גדולה, ושאלתי את פיו מדוע טורח כל כך, והשיב לי כי הנה העיון לשבר הקליפות, שהם הקושיא שיש בהלכה ההיא שאין מניחים לאדם להבין אותה.

ולכן צריך האדם לטרוח ולהתיש כוחו אז, כי לכן נקראת התורה תושיה שמתשת כוחו של העוסק בה, ולכן ראוי לטרוח ולהתיש כוחו בהיותו עוסק בהלכה. גם בענין פלפול ועיון ההלכה היה מורי זלה"ה אומר, כי תכלית העיון הוא לשבר הקליפות שהם הקושיות, כי הם גרמו לאותם הקושיות שהם בהלכה, שלא יובנו תירוציהם כי אם בקושי ובדוחק גדול כנודע".

הנה כי כן זהו ביאור דברי ה"דגל מחנה אפרים" לפרש הפסוק: "ואת שעיר החטאת", הקליפות שנבראו מהחטאים, "דרש דרש משה", על ידי שהתלמיד חכם שהוא בבחינת משה דורש את התורה שוב ושוב בעמל ויגיעה, "והנה שורף", הרי הוא שורף ומבטל את החיצונים. ולפי המבואר הרי זה מצטרף למה שלמדנו מנקודת המרכז של אותיות התורה, האות ו' הגדולה של "כל הולך על גחון", כי בזכות העסק בתורה שבעל פה הכלולה מו' סדרי משנה, מבטלים את היצר הרע שהוא הנחש הקדמוני שהולך על גחון.

לכן מרמז לנו הקב"ה בנקודת המרכז של התיבות: "ואת שעיר החטאת", שאפילו אם לא עסק אדם בתורה כראוי, ועל ידי זה עבר עבירות שנוצרו מהן מקטרגים, עדיין יש לו תיקון, "דרש דרש משה", לעסוק בתורה שבעל פה בעמל ויגיעה, כי על ידי זה "והנה שורף" הרי הוא שורף את החיצונים.

נמצא לפי זה כי הלקח הנשגב מנקודת המרכז של האותיות האות ו' של "גחון", עולה בקנה אחד עם הלקח הנשגב מנקודת המרכז

מענה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין מה שבחר הקב"ה לקבוע את נקודת המרכז של כל האותיות בתורה שבכתב, באות ו' הגדולה של "כל הולך על גחון", כדי לרמוז בכך שאם אנו רוצים לשבור את הנחש הקדמוני הוא היצר הרע שהולך על "גחון", העצה על כך היא לעסוק בתורה שבעל פה הרמוזה באות ו' בהיותה כלולה מששה סדרי משנה, ובזכות העסק בששה סדרי משנה ובתלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי המפרשים את המשניות הרמוזות באות ו', אנו שוברים ומפרידים את ה"גחון" של הנחש על ידי האות ו' שבתוכו, לבטל כוחו בבחינת (תהלים צב-ו): "יתפרדו כל פועלי און".

פלפול התורה שורף את המקטרגים שנבראו מהחטאים

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שבחר הקב"ה לקבוע את נקודת המרכז של התיבות בתורה שבכתב בפסוק: "ואת שעיר החטאת דרש דרש משה והנה שורף", על פי מה שכתב ב"דגל מחנה אפרים" לפרש פסוק זה:

"יש לומר בדרך רמז, כי איתא בכתבי האריז"ל כי בלימוד הלכה בכ"ד קישוטי הכלה על ידי שמקשין ומפרקין, ובזה משברין הקליפות וכו' עיין שם. וזה יש לומר שמרומז בפסוק, ואת שעיר, היינו מלשון (ישעיה ג-כא) ושעירים ירקדו שם, היינו הקליפות, דרש דרש, היינו על ידי שדורשים התורה, משה, בבחינת דעת, והנה שורף, שעל ידי זה נשרפין ונבטלין כל השעירים והקליפות".

ביאור דבריו הקדושים על פי מה שהעיד רבינו חיים וויטאל זצ"ל ב"שער המצות" (פרשת ואתחנן) על דרך הלימוד של מורו ורבו האריז"ל:

"גם בענין עסק ההלכה בעיון עם החבירים, ראיתי למורי זלה"ה מתגבר כארי בכח בעת

זאת ועוד מבואר בפרקי דרבי אליעזר (פרק ג), כי לפני שקיצץ הקב"ה את רגלי הנחש היתה דמותו "כמין גמל", ורכב עליו הס"מ הוא היצר הרע, כדי לסייע לו להפיל את אדם וחוה ברשתו: "מה עשה סמאל, לקח כת שלו, וירד וראה כל הבריות שברא הקב"ה בעולמו, ולא מצא בהם חכם להרע כנחש שנאמר (בראשית א-ג) והנחש היה ערום, והיה דמותו כמין גמל ועלה ורכב עליו".

התגברות על היצר הרע על ידי תורה שבעל פה

והנה ידוע מה ששינינו בגמרא (קידושין ל): שאמר הקב"ה לישראל: "בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו". מבואר מזה כי עיקר ביטול היצר הרע הוא רק על ידי עסק התורה. אמנם ראוי לדעת מה שמבואר בספרים הקדושים, כי הן אמת שראוי לכל אדם לעסוק בתורה שבכתב שניתנה למשה מסיני, כי בכל אות מאותיות התורה גנוזים סודות התורה עד אין סוף, אולם עיקר ביטול היצר הרע הוא דוקא על ידי העסק והיגיעה בתורה שבעל פה.

לכן דקדק הקב"ה בכוונה תחילה לומר לישראל: "ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו" - "עוסקים" דייקא בדרך עסק ויגיעה, כמו שביאר הט"ז (או"ח סימן מז ס"ק א) מה שתיקנו לברך בברכת התורה: "לעסוק בדברי תורה", ולא "ללמוד תורה", לרמז שעיקר לימוד התורה הוא בדרך פלפול ויגיעה כאדם שעוסק בעסקיו. וכן יש לדייק מלשון המשנה (אבות פ"ב מ"ב): "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון", הרי שדוקא יגיעת התורה משכחת עון.

מזה נשכיל להבין שעיקר הכנעת היצר הוא דוקא על ידי העסק בתורה שבעל פה, כי עיקר יגיעת התורה הוא בתורה שבעל פה לפלפל וללבוש ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, כמבואר במדרש תנחומא (פרשת נח סימן ג): "שכל מי שאוהב עושר ותענוג אינו יכול ללמוד תורה שבעל פה לפי שיש בה צער גדול ונדוד שינה", אבל תורה שבכתב בלבד בלא תורה שבעל פה אין בה כל כך יגיעה. וזהו ביאור מאמרם הנ"ל: "לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה", כי בלי היגיעה בתורה שבעל פה אי אפשר להתגבר על היצר, ואיך יעשה הקב"ה ברית עם ישראל שאינם יכולים להתגבר על יצרם.

כההיא דאמרו ז"ל (ב"ב קנח): אוירא דארץ ישראל מחכים, ושם יבוא להשיג סודות התורה. והשיב לו הקב"ה, אתה חושב בדעתך שעדיין לא השגת בתורה כלום, ואין אצלך רק התחלה בלבד, אינו כן רב לך הרבה השגות של שלמות השכליות השגת בתורה ואל תוסף להשיג עוד, כי כל מה שאפשר לשכל האנושי להשיג השגת".

"דרש" ראשון בסוף העמוד "דרש" שני בתחילת העמוד

על פי האמור מפרש ה"מגלה עמוקות" כמין חומר, מה שנמסר במסורה לכתוב "דרש דרש משה" - "דרש" אחד בסוף העמוד ו"דרש" השני בתחילת העמוד הבא, כדי להורות לנו שאפילו כאשר נדמה לאדם שכבר "דרש" את כל התורה והגיע לסוף העמוד, ידע נאמנה שהוא עדיין נמצא רק בתחילת הדרך בבחינת "דרש" השני שבתחילת העמוד הבא.

הנה כי כן זהו פירוש הכתוב: "דרש דרש" - אפילו אם נדמה לך שכבר דרשת את כל התורה, "דרש" הכל מחדש כי עדיין לא השגת כלום, ומביא ראיה לכך "משה", שקיבל את כל התורה בסיני, ועם כל זאת החזיק עצמו שעדיין לא השיג כלום, והטעם לכך הוא, "והנה שרף" - שרף נוטריקון שישים ריבוא פירושים, שכל אות בתורה יש לה שישים ריבוא פירושים, והנה הדברים בלשון קדשו:

"ומזה הטעם כותבים בספר תורה והנה דרש דרש משה, מילת דרש אחד צריך לכתוב בסוף השיטה, ודרש השני בתחילת השיטה, להודיע לאדם שאין קץ וחקר לדרשות התורה וסודותיה, כשהשלים האדם הדרש והוא חושב שכבר השלים ההשגות ובא עד סוף תכונתה, חוזר ומתחיל בראשית, לכן מילת דרש שני בתחילת השיטה לאחריה, להודיע שהוא מתחיל בראש.

וזה אנו יכולין ללמוד ממשוה כמו שאמרנו, שבעת ההיא שהיה משה בסוף ימיו, ואמר להקב"ה אתה החלות להראות, שהוא עומד בהתחלה כאילו לא למד מימיו כלום, וטעם הדבר והנה מילת שרף, שרף בסוד שישים ריבוא פירושים יש בעולם, כנגד שישים ריבוא אותיות התורה, וכן יש לכל אות בתורה גם כן שישים ריבוא פירושים, שישים ריבוא פ'שטים".

מעתה מבואר היטב מה שבחר הקב"ה שאוהב את הנמיכות ומשרה שכינתו רק על

מסכת סופרים: "דרש דרש משה" - "דרש" ראשון צריך לכתוב בסוף העמוד, "דרש" שני בתחילת העמוד הבא

מגלה עמוקות: "דרש" בסוף העמוד, כשנדמה לאדם שדרש הכל, יזכור "דרש" בראש העמוד שעדיין לא התחיל

שם: "והנה שרף" - שרף נוטריקון שישים ריבוא פירושים, כל אות שבתורה יש לה שישים ריבוא פירושים

הלקח הנשגב מהאות ו' של "גחון", הנחש שהיה זקוף קומה ונתגאה, נקצצו רגליו כדי שילך על גחוונו

העמוד, ו"דרש" השני בתחילת העמוד הבא, על פי מה שהוא מקדים לבאר מה שהתפלל משה שיכנס לארץ (דברים ג-ג): "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, ה' אלקים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה, אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך, אעברה נא ואראה את הארץ הטובה" וגו'.

ומבאר ה"מגלה עמוקות", כי משה רבינו הגם שזכה לקבל את כל התורה בהר סיני, עם כל זאת החזיק עצמו בגודל ענוותנותו שעדיין לא השיג כלום, וזהו שאמר לפני הקב"ה: "אתה החלות להראות את עבדך", רק התחלת להראות לי את גדלך בתורה ועדיין לא השגתי כלום, לכן אני מתחנן אליך: "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה", כדי שאזכה להשיג שם השגות התורה כמבואר בגמרא (ב"ב קנח): "אוירא דארץ ישראל מחכים". וכן דרשו במדרש (ב"ר טז-ד) על הכתוב (בראשית ב-ב): "וזהב הארץ ההיא טוב - מלמד שאין תורה כתורת ארץ ישראל ולא חכמה כחכמת ארץ ישראל". והנה הם דברי ה"מגלה עמוקות" בלשון קדשו:

"בכאן גילה לנו הכתוב מעלות התורה הקדושה שהיא ארוכה מארץ מדה, מי גדול לנו ממשוה שהיה בסוף ימיו במדרגה היותר עליונה בעולם, מה שאי אפשר בחק השכל האנושי להשיג, אפילו הכי אמר ואתחנן אל ה' בעת ההיא, דהיינו קודם מותו שהיה נקרא אז (דברים לג-א) איש האלקים... אפילו הכי אמר אתה החלות להראות וגו', עדיין היה דומה בעיניו כאילו התחיל להשיג השגת אלקים, ודומה בעיניו כאילו לא בא לשום השגה בחכמת התורה.

ולכן אמר אעברה נא, שלא נתכוון לאכול מפריו רק להשיג השגות העיוניות ושכליות בתורה, ועל זה אמר ואראה את הארץ הטובה,

של התיבות: "דרש דרש משה", ללמדנו שנקודת המרכז של כל התורה היא העמל והיגיעה בתורה שבעל פה, שבזכותה מבטלים את היצר הרע שלא יחטיא את האדם, ואפילו אם חטא ונבראו מקטרגים, הרי הוא זוכה לשרוף אותם בכח פלפול התורה.

"דרש דרש משה" רמז על הענוה של משה רבינו

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, להשתעשע בביאור נוסף על הקשר בין מחצית התורה בתיבות בפסוק: "דרש דרש משה", ובין מחצית התורה באותיות באות ו' של "הולך על גחון", אשר כפי המבואר הן נקודת המרכז של כל התורה כולה, על פי הידוע שאין התורה נקנית אלא במדת הענוה, כמו ששינו בגמרא (תענית ז): "למה נמשלו דברי תורה למים דכתיב (ישעיה נה-א) הוי כל צמא לכו למים, לומר לך, מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה".

וכן שינו בגמרא (סוטה ה): "אמר רבי יוסף, לעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הקב"ה הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני". ופירש רש"י: "מדעת קונו, לאהוב את הנמיכות". אבל על המתגאה שינו בגמרא (פסחים סו): "כל המתיהר אהם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו". לפי זה נראה כי הצד השווה בנקודת המרכז של התיבות והאותיות ללמדנו על מדת הענוה שהיא יסוד כל התורה כמו שנבאר.

נקדים מה שכתב ה"מגלה עמוקות" על ואתחנן (אופן ט) פירוש נפלא בפסוק: "ואת שיעיר החטאת דרש דרש משה והנה שורף", זאת ועוד, לבאר מה ששינו במסכת סופרים הנ"ל, שצריך לכתוב "דרש" הראשון בסוף

המדרש, על פי המבואר ב"עבודת ישראל" (ליקוטים תהלים מב), כי העבודה של איש ישראל בימי הספירה היא להקטין עצמו בענוה ושפלות רוח, כדי שיוכל להיכנס בשערים של מעלה אפילו כשהם סגורים.

הוא מבאר בזה רמז הכתוב (תהלים מב-ה): "כי אעבור בסך אדם עד בית אלקים", שכן "כי אעבור בסך", רומז על איש ישראל שעובר בסך ימי הספירה כמספר אדד"ם בגימטריא מ"ט ימי הספירה, "עד בית אלקים", הוא יום מתן תורה זמן קבלת התורה, ועיקר העבודה במ"ט ימי הספירה הוא להיות כתינוק היונק משדי אמו, שאין לו שום מזון בכוחות עצמו כי אם מה שמקבל מאמו, וזה בבחינת אדד"ם אותיות ד"ד א"ם כתינוק היונק מחלב אמו, כן צריך איש ישראל שאין לו כלום כי אם ממה שמקבל מהקב"ה.

לפי זה מפרש מרן מהרי"ד זי"ע דברי המדרש: "אימתי הן תמימות", איך יכול איש ישראל לזכות לשלימות ימי הספירה, "בזמן שישראל עושין רצונו של מקום", שמתבוננים בשפלות עצמם שהיא רצונו של מקום, כמבואר בגמרא (סוטה ה.): "לעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הניח הקב"ה כל ההרים והשרה שכינתו על הר סיני שהוא הנמוך שבהרים", הרי כי רצונו של מקום הוא שהאדם יחזיק עצמו במדת ענוה עכדה"ק.

והנה הקשר בין מדת ענוה לימי הספירה הוא ברור, כי הימים של ספירת העומר הם הכנה לקראת זמן מתן תורתנו בחג השבועות, והרי אין התורה נקנית אלא במדת הענוה. הנה כי כן מטעם זה רמז לנו הקב"ה בפרשתנו בימי העומר, כי נקודת המרכז של אותיות התורה ונקודת המרכז של תיבות התורה היא להתרחק ממדת הגאווה ולהתדבק במדת הענוה, כדי שנזכה לקבל את התורה בחג השבועות הבא עלינו לטובה.

"בשעה שאכל אדם הראשון מאותו האילן, טרדו הקב"ה והוציאו חוץ לגן עדן, והיה מחזור על כל אילנות ולא היו מקבלין אותן, ומה היו אומרים לו, אמר רבי ברכיה, הא גנב דגנב דעתיה דברייה, הדא הוא דכתיב אל תבואני רגל גאווה, רגל שנתגאה על בוראו, ויד רשעים אל תנידני, לא תיסב מני עלה, אבל תאנה שאכל מפירותיה פתחה דלתיה וקבלתו, הדא הוא דכתיב ויתפרו עלה תאנה".

הנה כי כן זהו הרמז באות ו' של תיבת "גחון", שכל מי שילך בדרכו של הנחש בגאווה ובקומה זקופה בבחינת האות ו' הגדולה, מובטח לו שכמו הנחש ילך כביכול על גחונו, על ידי שיפיל אותו הקב"ה מאיגרא רמא לבירא עמיקתא.

נמצא לפי זה כי הלקח הנשגב שלמדנו מנקודת המרכז של אותיות התורה באות ו' של "גחון", מתאים להפליא עם הלקח הנשגב שלמדנו מנקודת המרכז של תיבות התורה בפסוק: "דרש דרש משה", לפי הביאור הראשון, שצריך לעסוק בתורה שבעל פה בעמל ויגיעה כדי להתגבר על היצר הרע, ולפי הביאור השני, שצריך להתרחק ממדת הגאווה של הנחש הקדמוני, ולהתדבק במדת הענוה של משה רבינו.

העבודה בימי הספירה ענוה שהיא הכנה למתן תורה

יומתק להבין מה שרמז לנו הקב"ה לקח נשגב זה בפרשתנו פרשת שמיני, אשר בשנה פשוטה כשנה זו היא תמיד בימי ספירת העומר, ובשנה מעוברת היא לפני פסח בבחינת הכנה לימי ספירת העומר, על פי מאמר חכמינו ז"ל במדרש (ויק"ר כח-ג): "תני רבי חייא שבע שבתות תמימות תהיינה, אימתי הן תמימות, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום". וביאר כ"ק אדמו"ר מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע כוונת

הענוה, לקבוע את נקודת המרכז של תיבות התורה בפסוק: "דרש דרש משה", כי מפסוק זה למדנו שאפילו אם אדם למד ודרש הרבה, יחזיק עצמו במדת הענוה כמשה רבינו שעדיין לא השיג כלום, והרי זה מתאים לנקודת המרכז של התורה, שנמשלה למים שאינה יורדת רק למקום נמוך, למי שמחזיק עצמו בענוה ובשפלות רוח.

הלקח הנשגב באות ו' של "גחון"

בדרך המלך נלך לבאר בזה מה שבחר הקב"ה לקבוע את נקודת המרכז של אותיות התורה בפסוק: "כל הולך על גחון" - באות ו' של "גחון" שהוא מחצית התורה באותיות. ויש לומר שרמז לנו הקב"ה בכך רמז נפלא, כי האות ו' של "גחון" שהיא גדולה, היא רמז על הנחש הקדמוני שהלך תחילה בקומה זקופה עם רגלים כמין גמל, ונתגאה על כל הבריות עד שהגיע לידי כך לפתות את אדם וחוה למרוד במצות ה', ונענש על גאוותו שנקצצו רגליו ומאז הוא הולך על גחונו.

ויש להביא סימוכין שהנחש נתגאה על כל הבריות ממה שכתוב (בראשית ג-א): "והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה ה' אלקים". ומפרש בתרגום אונקלוס: "וחויא הוה חכים מכל חות ברא". ויש לפרש הכוונה בזה ללמדנו שנתגאה בחכמתו, לכן אנו רואים שהפיל את אדם וחוה ברשתו על ידי שהכניס בהם קליפת הגאווה באומרו (שם ג-ד): "כי יודע אלקים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים יודעי טוב ורע".

וזהו שמבואר בפרקי דרבי אליעזר (פרק ג'): "והנחש שהולך ונגע באילן, והאילן צווח ואמר, רשע אל תגע בי, שנאמר (תהלים לו-ב) אל תבואני רגל גאווה ויד רשעים אל תנידני". וכן דרשו במדרש (ב"ר טו-ז) על אדם הראשון:



לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי' - נדבת משפחת מהדב הי"ו -

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com